

BirdLife Suomi ry BirdLife Finland rf
Annankatu 29 A 16, 00100 HELSINKI
Puh. (09) 4135 3300, fax (09) 4135 3322
toimisto@birdlife.fi - www.birdlife.fi

Vastaanottaja:
Ympäristöministeriö
kirjaamo.ym@ymparisto.fi

Lausunto Ramsar-kosteikkotoimintaohjelmasta (Dnro: YM003:00/2013, lausuntopyyntö 18.3.2016)

Kiitämme ympäristöministeriötä lausuntopyynnöstä ja toteamme asian johdosta seuraavaa:

Kosteikot ovat luonnon monimuotoisuudelle ja ekosysteemipalveluille äärimmäisen tärkeitä elinympäristöjä. Ne ovat uhattuja paitsi maailmanlaajuisesti myös kansallisesti, kuten toimintaohjelman johdannossa tuodaan ansiokkaasti esiin. Pidämme erittäin tärkeänä, että Suomella on kunnianhimoinen Ramsar-kosteikkotoimintaohjelma, jota toteutetaan ja johon sitoudutaan.

Ramsar-kosteikkotoimintaohjelma on mielestämme luonteeltaan suurelta osin hyvin yleinen. Se sisältää hyviä ylätasoa tavoitteita ja ajatuksia toimenpidekehyksistä. Toimenpiteissä on joitakin varsin tarkkoja toimenpide-ehdotuksia, mutta valtaosin toimenpiteet ovat yleisiä. Toimintaohjelman tulisi sisältää nykyistä enemmän konkretiaa ja osoitettuja toimenpiteitä, jotta kosteikkojen tilanne voitaisiin kääntää paremmaksi. Konkretian puute on erityisen ongelmallista, kun ottaa huomioon toimintaohjelman aikataulun eli sen, että tavoitteet saavutettaisiin seuraavan neljän vuoden aikana vuoden 2020 loppuun mennessä.

Merkittävä puute toimintaohjelmassa on arvio kosteikkotyöhön tarvittavasta rahoituksesta sekä siitä, mitä kautta tarvittava rahoitus pystytään osoittamaan. Karkeakin lisärahoitustarve auttaisi tilanteen parantamisessa. Ilman osoitettua rahoitustarvetta, on erittäin epätodennäköistä, että yhteiskunta osoittaa tarvittavat resurssit toimintaohjelman toteuttamiseksi.

Toimintaohjelman toimenpiteiden yleisyys ja osittainen konkretian puute lienee seurausta kosteikon laajasta Ramsar-määritelmästä. Toimintaohjelmasta olisi todennäköisesti tullut konkreettisempi, jos se olisi tehty erilaisten Ramsar-määritelmien mukaisina kokonaisuuksina (merialueet, lintuvedet, suot) kaiken kattavan yleisen ohjelman sijasta. Silloin myös rahoitustarve olisi ollut helpommin arvioitavissa. Suosittelemme ministeriötä ryhtymään välittömästi toimenpiteisiin, joilla laaditaan omat tähän kehysohjelmaan perustuvat ohjelmat kullekin elinympäristökokonaisuudelle.

Yksityiskohtaisia huomioita toimintaohjelmasta

Toimenpiteet

Tavoitteen 1 toimenpiteisiin ehdotamme lisättäväksi: ”Yhteiskunnan perusrahoitusta luonnonsuojelualueiden hoitoon kasvatetaan huomattavasti”.

Tavoitetila 2.4. kuuluu: ”Vesirakentamishankkeiden / käytön suunnittelun perustana on riittävä tieto vedenalaisesta kulttuuriperinnöstä.”

Mitä tarkoitetaan vedenalaisella kulttuuriperinnöllä?

Tavoitteen 3 toimenpiteisiin ehdotamme lisättäväksi ”*Laaditaan kosteikkojulkaisuportaali. Portaalin tavoitteena on koota yhteen paikkaan kosteikkoja koskevaa tutkimus- ja selvitystietoa yhteen paikkaan sekä jakaa tutkimuksiin liittyvää tietoa hyvistä kosteikkojen hoitoon ja ylläpitoon liittyvistä käytännöistä.*”

Tavoitteen 4 toimenpiteistä puuttuu täysin suoraan päättäjille suunnattu viestintä. Tämä on merkittävä puute kosteikkojen yhteiskunnallisen merkityksen oivaltamisessa ja tavoitetilän 4.1. saavuttamisessa. Toimenpiteisiin olisi lisättävä päättäjien tietoisuuden lisäämiseen tähtäävä toimenpide.

Tavoitteen 4 toimenpiteistä toimenpide 30 ”*Kehitetään Liminganlahden kosteikkokeskuksen toimintaa, materiaaleja ja sisältöjä ja sen roolia luontokeskusverkostossa.*” herättää kysymyksen siitä, onko Liminganlahden kosteikkokeskus ainoa, jota katsotaan tarpeelliseksi kehittää. Mielestämme pääkaupunkiseudulle olisi tarpeen saada kosteikkokeskus esimerkiksi Viikin Ramsar-alueen tuntumaan. Pääkaupunkiseudulla sijaitseva helposti ihmisten saavutettavissa oleva kosteikkokeskus olisi tärkeä lisä ja työkalu kosteikkovalistuksen edistämiseksi.

Osiossa Ramsar –kosteikkotoimintaohjelman rahoitus (s.34) todetaan, että: ”*Toimintaohjelma toteutus tapahtuu julkisen talouden suunnitelman ja valtion talousarvioiden puitteissa eri rahoituslähteitä hyödyntäen, yhdistäen ja uudelleen kohdentäen. Tarkoituksena on suunnata nykyistä rahoitusta strategiassa määriteltäviin kosteikkojen tilaa parantaviin toimenpiteisiin.*”

Pidämme lähtökohtaisesti mahdollisena saavuttaa toimenpiteeseen kirjatut tavoitteet edellä esitetyn valossa. Jo luonnonsuojelualueiden kosteikkojen peruskunnostuksen ja ylläpidon rahoituksesta puuttuu vuositasolla kymmeniä miljoonia euroja (esim. Ellermaa & Lindén 2011). Tämän suuruusluokan rahoituksen löytäminen uudelleen kohdentamalla on lähtökohtaisesti mahdotonta. Myös taulukosta 3 puuttuu täysin kunkin kohteen euromääräiset arvot ja tavoitteet.

Muita huomioita

Määritelmiin ja lyhenteisiin kannattaisi lisätä ainakin kosteikkoryhmä ja vedenalainen kulttuuriperintö.

Sivu 10. BirdLife Suomen kuvaukseen voisi loppuun lisätä lauseen ”*BirdLife Suomi on osa BirdLife International -järjestöä, joka on maailman suurin ympäristöjärjestöjen verkosto ja toimii yli sadassa maassa.*”

Toimintaohjelman sivuilla 20-22 oleva SVOT-analyysi on mielestämme luonteeltaan liitteellinen. Se kannattaisi siirtää ohjelman liitteeksi ja sen sijaan kuvata itse ohjelmassa selkokielisesti SVOT-analyysin tärkeimmät löydöt ja niistä tehtävät johtopäätökset siitä, mitä kosteikko-ohjelmassa on otettava huomioon.

Edellä esitetystä (erityisesti liian vähäiseen konkretiaan ja rahoitukseen liittyvästä) kritiikistämme huolimatta pidämme lähtökohtaisesti Ramsar-kosteikkotoimintaohjelmassa esiin tuotuja toimenpiteitä tärkeinä ja kannustamme ministeriötä ja muita toimijoita välittömästi edistämään toimintaohjelmaa.

Pyydämme ministeriötä ottamaan huomioon edellä esiin tuomamme asetukset jatkovalmistelussa.

Helsingissä 15.4.2016

BirdLife Suomi ry:n puolesta

Aki Arkiomaa
toiminnanjohtaja

Teemu Lehtiniemi
suoja- ja tutkimusjohtaja